

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV 2004/35/EF

2014/EØS/21/32

av 21. april 2004

om miljøansvar med hensyn til forebygging og utbedring av miljøskader(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 175 nr. 1,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter å ha rådspurt Regionkomiteen,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾, på grunnlag av Forlikskomiteens felles forslag av 10. mars 2004, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Det finnes i dag mange forurensede områder i Fellesskapet, noe som innebærer betydelige helse- og miljørisikoer, og det biologiske mangfoldet har blitt dramatisk redusert i løpet av de siste tiårene. Dersom det ikke treffes tiltak, kan forurensningen forverres, og det biologiske mangfoldet ytterligere reduseres i framtiden. Forebygging og utbedring i størst mulig grad av miljøskader bidrar til å gjennomføre Fellesskapets miljøpolitiske mål og prinsipper, som fastsatt i traktaten. Det bør tas hensyn til lokale forhold når det vedtas hvordan skader skal utbedres.
- 2) Forebygging og utbedring av miljøskader bør gjennomføres ved anvendelse av prinsippet om at forurenser betaler, som fastsatt i traktaten, og i samsvar med prinsippet om

bærekraftig utvikling. Derfor bør dette direktivs grunnleggende prinsipp være at en driftsansvarlig som gjennom sin virksomhet har forårsaket en miljøskade eller overhengende fare for miljøskade, skal holdes økonomisk ansvarlig, for å motivere driftsansvarlige til å treffe tiltak og utvikle metoder for i størst mulig grad å redusere risikoen for miljøskade og dermed også risikoen for økonomisk ansvar.

- 3) Ettersom målet for dette direktiv, som er å fastsette en felles ramme for forebygging og utbedring av miljøskader til en rimelig kostnad for samfunnet, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og bedre kan nås på fellesskapsplan på grunn av direktivets omfang og dets innvirkning på annet fellesskapsregelverk, nærmere bestemt rådsdirektiv 79/409/EØF av 2. april 1979 om vern av villlevende fugler⁽⁴⁾, rådsdirektiv 92/43/EØF av 21. mai 1992 om vern av habitater og ville dyr og planter⁽⁵⁾ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/60/EF av 23. oktober 2000 om fastsettelse av en ramme for fellesskapstiltak på området vannpolitikk⁽⁶⁾, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.
- 4) Miljøskader omfatter også skader forårsaket av luftbårne elementer i den grad de forårsaker skader på vann, jord, eller vernede arter eller habitater.
- 5) De begreper som er nødvendige for korrekt å fortolke og anvende den ordning som er fastsatt i dette direktiv, bør defineres, særlig når det gjelder definisjonen av miljøskader. Dersom et begrep stammer fra annet relevant fellesskapsregelverk, bør samme definisjon brukes, slik at felles kriterier kan benyttes og ensartet anvendelse fremmes.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 143 av 30.4.2004, s. 56, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 17/2009 av 5. februar 2009 om endring av EØS-avtalens vedlegg XX (Miljø), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 16, 19.3.2009, s. 25.

⁽¹⁾ EFT C 151 E av 25.6.2002, s. 132.

⁽²⁾ EFT C 241 av 7.10.2002, s. 162.

⁽³⁾ Europaparlamentets uttalelse av 14. mai 2003 (ennå ikke offentliggjort i EUT), Rådets felles holdning av 18. september 2003 (EUT C 277 E av 18.11.2003, s. 10) og Europaparlamentets holdning av 17. desember 2003 (ennå ikke offentliggjort i EUT). Europaparlamentets regelverksresolusjon av 31. mars 2004 og rådsbeslutning av 30. mars 2004.

⁽⁴⁾ EFT L 103 av 25.4.1979, s. 1. Direktivet sist endret ved forordning (EF) nr. 807/2003 (EUT L 122 av 3.12.2003, s. 36).

⁽⁵⁾ EFT L 206 av 22.7.1992, s. 7. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1882/2003 (EUT L 284 av 31.10.2003, s. 1).

⁽⁶⁾ EFT L 327 av 22.12.2000, s. 1. Direktivet endret ved vedtak 2455/2001/EF (EFT L 331 av 15.12.2001, s. 1).

- 6) Vernede arter og habitater kan også defineres ved å vise til arter og habitater som vernes gjennom nasjonal lovgivning om naturvern. Det bør likevel tas hensyn til særlige situasjoner der fellesskapsregelverk eller tilsvarende nasjonal lovgivning tillater visse unntak fra det fastsatte miljøvernnivået.
- 7) Med hensyn til vurdering av skader på jord, som definert i dette direktiv, er det ønskelig å bruke framgangsmåter for risikovurdering for å fastslå i hvilken grad det er sannsynlig at menneskers helse påvirkes negativt.
- 8) Med hensyn til miljøskader bør dette direktiv få anvendelse på yrkesvirksomhet som innebærer en risiko for menneskers helse eller miljøet. Slik virksomhet bør i prinsippet identifiseres ved å vise til det relevante fellesskapsregelverk som fastsetter hvilke krav som skal gjelde for en viss type virksomhet eller praksis som anses for å innebære en potensiell eller faktisk risiko for menneskers helse eller miljøet.
- 9) Med hensyn til skade på vernede arter og habitater bør dette direktiv også få anvendelse på annen yrkesvirksomhet enn den som allerede, ved henvisning til fellesskapsregelverk, er direkte eller indirekte identifisert som en faktisk eller potensiell risiko for menneskers helse eller miljøet. I slike tilfeller bør den driftsansvarlige bare være ansvarlig i henhold til dette direktiv når vedkommende har handlet forsettlig eller uaktsomt.
- 10) Det bør tas uttrykkelig hensyn til Euratom-traktaten og relevante internasjonale konvensjoner, samt til fellesskapsregelverk som inneholder mer omfattende og strengere regler for utøvelse av den virksomhet som omfattes av dette direktivs virkeområde. Dette direktiv, som ikke inneholder ytterligere lovvalgsregler i forbindelse med fastsettelse av myndigheten til vedkommende myndigheter, berører ikke reglene for domstolenes internasjonale domsmyndighet som fastsatt blant annet i rådsforordning (EF) nr. 44/2001 av 22. desember 2000 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker⁽¹⁾. Dette direktiv bør ikke få anvendelse på virksomhet som har som hovedformål å tjene det nasjonale forsvar eller internasjonal sikkerhet.
- 11) Dette direktiv tar sikte på å forebygge og utbedre miljøskader, og påvirker ikke retten til erstatning for tradisjonelle skader i henhold til relevante internasjonale avtaler om erstatningsansvar.
- 12) Mange medlemsstater er part i internasjonale avtaler om erstatningsansvar på særskilte områder. Disse medlemsstatene bør kunne fortsette å være det etter at dette direktiv trer i kraft, og andre medlemsstater bør ikke miste retten til å bli parter i disse avtalene.
- 13) Ikke alle typer miljøskader kan utbedres ved hjelp av en ansvarsordning. For at en slik ordning skal være effektiv, må det være en eller flere identifiserbare forurensere, skaden må være konkret og målbar, og det må kunne fastslås en årsakssammenheng mellom skaden og den identifiserte forurenseren. Erstatningsansvar er derfor ikke et egnet redskap for å håndtere forurensning av en mer omfattende og diffus art, der det er umulig å påvise sammenhengen mellom skadevirkningene på miljøet og bestemte individuelle aktørers handling eller unnlattelse.
- 14) Dette direktiv får ikke anvendelse på personskader, skader på privat eiendom og eiendeler eller på eventuelle økonomiske tap, og berører ikke rettigheter med hensyn til denne type skader.
- 15) Ettersom forebygging og utbedring av miljøskader er en oppgave som bidrar direkte til gjennomføringen av Fellesskapets miljøpolitikk, bør offentlige myndigheter sikre at ordningen fastsatt i dette direktiv gjennomføres og håndheves på riktig måte.
- 16) Gjenoppretting av miljøet bør skje på en effektiv måte som sikrer at de relevante mål for gjenopprettingen nås. Det bør derfor fastlegges en felles ramme, og vedkommende myndighet bør overvåke at den anvendes på riktig måte.
- 17) Det bør fastsettes egnede bestemmelser for situasjoner der vedkommende myndighet på grunn av flere tilfeller av miljøskader ikke kan sikre at alle nødvendige utbedringstiltak kan treffes samtidig. I slike tilfeller bør vedkommende myndighet kunne bestemme hvilken miljøskade som skal utbedres først.
- 18) I samsvar med prinsippet om at forurenser betaler bør en driftsansvarlig som forårsaker en miljøskade eller en overhengende fare for miljøskade, i prinsippet bære kostnadene ved de nødvendige forebyggings- eller utbedringstiltakene. Dersom vedkommende myndighet selv eller gjennom tredjemann handler på vegne av en

⁽¹⁾ EFT L 12 av 16.1.2001, s. 1. Forordningen endret ved kommisjonsforordning (EF) nr. 1496/2002 (EFT L 225 av 22.8.2002, s. 13).

- driftsansvarlig, bør myndigheten sørge for å få kostnadene dekket av den driftsansvarlige. De driftsansvarlige bør dessuten i siste instans bære kostnadene i forbindelse med vurdering av miljøskader, og eventuelt vurdering av en overhengende fare for miljøskader.
- 19) Medlemsstatene kan beregne en fast sats for administrasjonskostnader, rettslige kostnader, håndhevingskostnader og andre alminnelige kostnader som skal dekkes.
- 20) Det bør ikke kreves at en driftsansvarlig skal bære kostnadene ved forebyggings- eller utbedringstiltak som treffes i henhold til dette direktiv, dersom den aktuelle skaden eller overhengende faren for skade skyldes hendelser som ligger utenfor den driftsansvarliges kontroll. Medlemsstatene kan tillate at driftsansvarlige som ikke har handlet forsettlig eller uaktsomt, ikke skal bære kostnadene ved utbedringstiltak dersom den aktuelle skaden er en følge av utslipp eller hendelser som er uttrykkelig godkjent, eller dersom det ikke var mulig å kjenne til de skadelige virkningene da hendelsen eller utslippet fant sted.
- 21) Driftsansvarlige bør bære kostnadene i forbindelse med forebyggende tiltak når slike tiltak uansett ville måtte treffes for å overholde de lover og forskrifter, herunder vilkårene i tillatelser eller godkjenninger, som deres virksomhet er underlagt.
- 22) Medlemsstatene kan fastsette nasjonale regler for kostnadsfordeling i tilfeller der en skade er forårsaket av flere parter. Medlemsstatene kan særlig ta hensyn til den særlige situasjon for brukere av produkter som ikke nødvendigvis kan holdes ansvarlig for miljøskader på samme vilkår som de personer som produserer slike produkter. I slike tilfeller bør ansvarsfordelingen fastsettes i samsvar med nasjonal lovgivning.
- 23) Vedkommende myndigheter bør ha rett til å få kostnadene ved forebyggings- eller utbedringstiltak dekket av en driftsansvarlig innen en rimelig frist fra den dato tiltakene ble gjennomført.
- 24) Det må sikres at effektive gjennomførings- og håndhevingsmetoder er tilgjengelige, samtidig som det sikres tilstrekkelig vern av de aktuelle driftsansvarliges og andre berørte parters rettmessige interesser. Vedkommende myndigheter bør være ansvarlige for visse oppgaver som krever skjønnsmessig vurdering, dvs. ha plikt til å vurdere skadens omfang og til å bestemme hvilke utbedringstiltak som skal treffes.
- 25) Personer som berøres eller vil kunne bli berørt av miljøskader, bør ha rett til å anmode vedkommende myndighet om å treffe tiltak. Miljøvern er imidlertid en diffus interesse, som enkeltpersoner ikke alltid vil eller kan ivareta. Ikke-statlige organisasjoner som fremmer miljøvern, bør derfor også gis muligheten til å bidra til en effektiv gjennomføring av dette direktiv. De berørte fysiske og juridiske personer bør ha adgang til klagebehandling i forbindelse med vedkommende myndighets vedtak, handlinger eller unnlatelser.
- 27) Medlemsstatene bør treffe tiltak for å oppmuntre driftsansvarlige til å tegne passende forsikringer eller sørge for andre former for økonomisk sikkerhet, og til å utvikle instrumenter og markeder for økonomisk sikkerhet for å sikre en effektiv dekning av økonomiske forpliktelser i henhold til dette direktiv.
- 28) Dersom en miljøskade påvirker eller trolig vil påvirke flere medlemsstater, bør disse medlemsstatene samarbeide for å sikre passende og effektive tiltak for å forebygge eller utbedre denne skaden. Medlemsstatene kan søke om å få dekket kostnadene ved forebyggings- eller utbedringstiltak.
- 29) Dette direktiv bør ikke hindre medlemsstatene i å beholde eller innføre strengere bestemmelser om forebygging og utbedring av miljøskader, og det bør heller ikke hindre medlemsstatene i å treffe egnede tiltak i situasjoner der dobbel kostnadsdekning kan forekomme som følge av at en vedkommende myndighet, i henhold til dette direktiv, og en person hvis eiendom berøres av miljøskaden, treffer tiltak samtidig.
- 30) Dette direktiv bør ikke få anvendelse på skader som forekommer før fristen for gjennomføring av dette direktiv utløper.
- 31) Medlemsstatene bør rapportere til Kommisjonen om sine erfaringer i forbindelse med gjennomføringen av dette direktiv, slik at Kommisjonen kan avgjøre, samtidig som det tas hensyn til konsekvensene for en bærekraftig utvikling og framtidige miljørisikoer, om dette direktiv bør revideres —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

Formål

Formålet med dette direktiv er å fastsette en ramme for miljøansvar basert på prinsippet om at forurenser betaler, for å forebygge og utbedre miljøskader.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med:

1. «miljøskade»

- a) skade på vernede arter og habitater, dvs. enhver skade som har betydelige negative virkninger på arbeidet med å oppnå eller opprettholde en gunstig bevaringsstatus for slike habitater eller arter. Betydningen av slike virkninger skal vurderes i forhold til den opprinnelige tilstand, samtidig som det tas hensyn til kriteriene i vedlegg I.

Skade på vernede arter og habitater omfatter ikke tidligere identifiserte skadevirkninger som følge av en handling som en driftsansvarlig har foretatt, og som var uttrykkelig godkjent av vedkommende myndigheter i samsvar med gjennomføringsbestemmelsene for artikkel 6 nr. 3 og 4 eller artikkel 16 i direktiv 92/43/EØF, eller artikkel 9 i direktiv 79/409/EØF eller, når det gjelder habitater og arter som ikke omfattes av fellesskapsretten, i samsvar med tilsvarende bestemmelser i nasjonal lovgivning om naturvern,

- b) skade på vann, dvs. enhver skade som har betydelige negative virkninger på det berørte vannets økologiske, kjemiske og/eller kvantitative tilstand, som definert i direktiv 2000/60/EF, med unntak av skadevirkninger som omfattes av artikkel 4 nr. 7 i nevnte direktiv,
- c) skade på jord, dvs. all jordforurensning som forårsaker en betydelig risiko for at menneskers helse påvirkes negativt som følge av direkte eller indirekte innføring, i, på eller under jord, av stoffer, preparater, organismer eller mikroorganismer,

2. «skade» en målbar negativ forandring av en naturressurs eller dens funksjoner, som kan oppstå direkte eller indirekte,

3. «vernet art og habitat»

- a) arter nevnt i artikkel 4 nr. 2 i direktiv 79/409/EØF eller oppført i vedlegg I til nevnte direktiv, eller oppført i vedlegg II og IV til direktiv 92/43/EØF,
- b) habitater for arter nevnt i artikkel 4 nr. 2 i direktiv 79/409/EØF eller oppført i vedlegg I til nevnte direktiv, eller oppført i vedlegg II til direktiv 92/43/EØF, og habitater oppført i vedlegg I til direktiv 92/43/EØF samt yngleplasser eller rasteplasser for arter oppført i vedlegg IV til direktiv 92/43/EØF, og
- c) dersom en medlemsstat bestemmer det, ethvert habitat eller enhver art som ikke er oppført i nevnte vedlegg, og som medlemsstaten utpeker til formål som tilsvarer dem som er fastsatt i de to nevnte direktiver,

4. «bevaringsstatus»

- a) for et habitat, summen av de faktorer som påvirker et habitat og dets typiske arter, og som på lang sikt kan påvirke dets naturlige utbredelse, struktur og funksjon, samt de typiske arters overlevelse på lang sikt, enten innenfor den del av medlemsstatenes europeiske territorium som omfattes av traktaten, eller innenfor en medlemsstats territorium eller innenfor habitatets naturlige utbredelsesområde.

Et habitats bevaringsstatus anses for å være «gunstig» dersom

- dets naturlige utbredelsesområde og de områder det dekker innenfor dette utbredelsesområdet er stabilt eller økende,
- den særskilte struktur og de særskilte funksjoner som er nødvendige for at habitatet skal kunne opprettholdes på lang sikt finnes, og sannsynligvis vil finnes i overskuelig framtid, og
- bevaringsstatusen til habitatets typiske arter er gunstig, i henhold til definisjonen i bokstav b),

- b) for en art, summen av de faktorer som påvirker den berørte arten, og som kan påvirke dens utbredelse og antall på lang sikt, enten innenfor den del av medlemsstatenes europeiske territorium som omfattes av traktaten, eller innenfor en medlemsstats territorium eller innenfor artens naturlige utbredelsesområde.

- En arts bevaringsstatus anses for å være «gunstig» dersom
- opplysninger om artens populasjonsdynamikk viser at arten på lang sikt kommer til å forbli en levedyktig del av sitt habitat,
 - artens naturlige utbredelsesområde verken reduseres eller sannsynligvis kommer til å bli redusert i overskuelig framtid, og
 - det finnes, og vil sannsynligvis fortsette å finnes, et tilstrekkelig stort habitat til at artens populasjon kan bevares på lang sikt,
5. «vann» alle typer vann som omfattes av direktiv 2000/60/EF,
6. «driftsansvarlig» enhver fysisk eller juridisk person, privat eller offentlig, som driver eller kontrollerer yrkesvirksomheten, eller som i henhold til nasjonal lovgivning er gitt avgjørende økonomisk råderett med hensyn til den tekniske driften av virksomheten, herunder innehaveren av en tillatelse til eller godkjenning av denne virksomheten, eller den person som registrerer eller melder en slik virksomhet,
7. «yrkesvirksomhet» enhver virksomhet som utføres i forbindelse med en økonomisk virksomhet, en forretning eller et foretak, uavhengig av om den er privat eller offentlig, eller om den drives ideelt eller med fortjeneste som mål,
8. «utslipp» utslipp til miljøet, forårsaket av menneskelig virksomhet, av stoffer, preparater, organismer eller mikroorganismer,
9. «overhengende fare for skade» en tilstrekkelig sannsynlighet for at en miljøskade vil oppstå i nær framtid,
10. «forebyggende tiltak» ethvert tiltak som treffes når en hendelse, handling eller unnlattelse har medført en overhengende fare for miljøskade, med sikte på å forebygge miljøskaden eller begrense den mest mulig,
11. «utbedringstiltak» ethvert tiltak, eller enhver kombinasjon av tiltak, herunder begrensende eller midlertidige tiltak for å gjenopprette, rehabilitere eller erstatte skadede naturressurser og/eller nedsatte funksjoner, eller for å gi et likeverdig alternativ til slike ressurser eller funksjoner i henhold til vedlegg II,
12. «naturressurs» vernede arter og habitater, vann og jord,
13. «funksjoner» og «naturressursers funksjoner» de funksjoner som en naturressurs har, til nytte for en annen naturressurs eller offentligheten,
14. «opprinnelig tilstand» den tilstand naturressursene og funksjonene ville vært i dersom miljøskaden ikke hadde oppstått, beregnet på grunnlag av de beste tilgjengelige opplysninger,
15. «restitusjon», herunder «naturlig restitusjon», når det gjelder vann, vernede arter og habitater, at de skadede naturressursene og/eller nedsatte funksjonene går tilbake til sin opprinnelige tilstand, og når det gjelder skader på jord, fjerning av enhver betydelig risiko for skadevirkninger på menneskers helse,
16. «kostnader» kostnader som er nødvendige for å sikre en korrekt og effektiv gjennomføring av dette direktiv, herunder kostnadene i forbindelse med vurdering av en miljøskade, en overhengende fare for en slik skade, handlingsalternativer samt administrasjonskostnader, rettslige kostnader, håndhevingskostnader, kostnader ved datainnsamling samt andre alminnelige kostnader og kostnader ved overvåking og tilsyn.

Artikkel 3

Virkeområde

1. Dette direktiv får anvendelse på
 - a) miljøskader forårsaket av en av de former for yrkesvirksomhet som er oppført i vedlegg III, og på enhver overhengende fare for slike skader som følge av slik virksomhet,
 - b) skade på vernede arter og habitater forårsaket av yrkesvirksomhet som ikke er oppført i vedlegg III, og på enhver overhengende fare for slik skade som følge av slik virksomhet dersom den driftsansvarlige har handlet forsettlig eller uaktsomt.
2. Dette direktiv får anvendelse uten at det berører strengere bestemmelser i Fellesskapets regelverk for utøvelse av virksomhet som hører inn under dette direktivs virkeområde, og uten at det berører fellesskapsregelverk som inneholder regler for juridiksjonskonflikter.

3. Med forbehold for relevant nasjonal lovgivning skal dette direktiv ikke gi privatpersoner rett til erstatning som følge av miljøskader eller en overhengende fare for slike skader.

Artikkel 4

Unntak

1. Dette direktiv skal ikke omfatte miljøskader eller overhengende fare for miljøskader som følge av

- a) væpnede konflikter, fiendtlige handlinger, borgerkriger eller opprør,
- b) usedvanlige og uunngåelige naturfenomener som det er umulig å beskytte seg mot.

2. Dette direktiv får ikke anvendelse på miljøskader eller overhengende fare for slike skader som følge av en hendelse der ansvar eller erstatning omfattes av virkeområdet for de internasjonale konvensjoner som er oppført i vedlegg IV, herunder eventuelle framtidige endringer, som er i kraft i den berørte medlemsstat.

3. Dette direktiv berører ikke driftsansvarliges rett til å begrense sitt ansvar i samsvar med nasjonal lovgivning om gjennomføring av Konvensjon om begrensning av ansvaret for sjørettslige krav av 1976 (LLMC), herunder eventuelle framtidige endringer, eller Strasbourg-konvensjonen om begrensning av ansvar ved fart på innlands vannveier av 1988, herunder eventuelle framtidige endringer.

4. Dette direktiv får ikke anvendelse på kjernefysiske risikoer eller miljøskader, eller overhengende fare for slike skader, som følge av virksomhet som omfattes av traktaten om opprettelse av Det europeiske atomenergifellesskap, eller som følge av en hendelse eller virksomhet der ansvar eller erstatning omfattes av virkeområdet for de internasjonale dokumenter som er oppført i vedlegg V, herunder eventuelle framtidige endringer.

5. Dette direktiv får bare anvendelse på miljøskader eller overhengende fare for miljøskader som følge av forurensning av diffus art, der det kan fastlegges en årsakssammenheng mellom skaden og de enkelte driftsansvarliges virksomhet.

6. Dette direktiv får ikke anvendelse på virksomhet som har som hovedformål å tjene det nasjonale forsvar eller internasjonal sikkerhet, eller virksomhet som har som eneste formål å verne mot naturkatastrofer.

Artikkel 5

Forebyggende tiltak

1. Dersom det ikke har oppstått en miljøskade ennå, men det er en overhengende fare for det, skal den driftsansvarlige umiddelbart treffe de nødvendige forebyggende tiltak.

2. Medlemsstatene skal ved behov, og under alle omstendigheter når en overhengende fare for miljøskade ikke avverges på tross av den driftsansvarliges forebyggende tiltak, pålegge den driftsansvarlige så snart som mulig å underrette vedkommende myndighet om alle relevante aspekter ved situasjonen.

3. Vedkommende myndighet kan til enhver tid

- a) kreve at den driftsansvarlige framlegger opplysninger om enhver overhengende fare for miljøskade, eller mistenkte tilfeller av slik overhengende fare,
- b) kreve at den driftsansvarlige treffer de nødvendige forebyggende tiltak,
- c) gi den driftsansvarlige instruksjoner som skal følges, om de nødvendige forebyggende tiltak som skal treffes, eller
- d) treffe de nødvendige forebyggende tiltak selv.

4. Vedkommende myndighet skal kreve at den driftsansvarlige treffer de forebyggende tiltakene. Dersom den driftsansvarlige ikke oppfyller kravene fastsatt i nr. 1 eller nr. 3 bokstav b) eller c), ikke kan identifiseres eller ikke kan pålegges å dekke kostnadene i henhold til dette direktiv, skal vedkommende myndighet treffe disse tiltakene selv.

Artikkel 6

Utbedringstiltak

1. Dersom det har oppstått en miljøskade, skal den driftsansvarlige umiddelbart underrette vedkommende myndighet om alle relevante aspekter ved situasjonen og treffe

- a) alle praktisk gjennomførbare tiltak for umiddelbart å kontrollere, inneslutte, fjerne eller på andre måter håndtere de aktuelle forurensende stoffene og/eller andre skadefaktorer, for å begrense eller forebygge ytterligere miljøskade og skadevirkninger på menneskers helse eller ytterligere svekkelse av funksjoner, og
- b) de nødvendige utbedringstiltak i samsvar med artikkel 7.

2. Vedkommende myndighet kan til enhver tid
- kreve at den driftsansvarlige framlegger tilleggsopplysninger om alle skader som har oppstått,
 - treffe, kreve at den driftsansvarlige treffer, eller gi den driftsansvarlige instruksjoner om, alle praktisk gjennomførbare tiltak for umiddelbart å kontrollere, inneslutte, fjerne eller på andre måter håndtere de aktuelle forurensende stoffene og/eller andre skadefaktorer, for å begrense eller forebygge ytterligere miljøskade og skadevirkninger på menneskers helse eller ytterligere svekkelse av funksjoner,
 - kreve at den driftsansvarlige treffer de nødvendige utbedringstiltak,
 - gi den driftsansvarlige instruksjoner som skal følges, om de nødvendige utbedringstiltak som skal treffes, eller
 - treffe de nødvendige utbedringstiltak selv.
3. Vedkommende myndighet skal kreve at den driftsansvarlige treffer utbedringstiltakene. Dersom den driftsansvarlige ikke oppfyller kravene fastsatt i nr. 1 eller nr. 2 bokstav b), c) eller d), ikke kan identifiseres eller ikke kan pålegges å dekke kostnadene i henhold til dette direktiv, skal vedkommende myndighet som en siste utvei treffe disse tiltakene selv.

Artikkel 7

Fastsettelse av utbedringstiltak

- Driftsansvarlige skal i samsvar med vedlegg II identifisere potensielle utbedringstiltak og framlegge dem for vedkommende myndighet for godkjenning, med mindre vedkommende myndighet har truffet tiltak i henhold til artikkel 6 nr. 2 bokstav e) og nr. 3.
- Vedkommende myndighet skal avgjøre hvilke utbedringstiltak som skal gjennomføres i samsvar med vedlegg II, eventuelt i samarbeid med den berørte driftsoperatør.
- Dersom det har oppstått flere miljøskader på en slik måte at vedkommende myndighet ikke kan sikre at alle nødvendige utbedringstiltak kan treffes samtidig, skal vedkommende myndighet ha rett til å avgjøre hvilken miljøskade som skal utbedres først.

Når den tar denne avgjørelsen, skal vedkommende myndighet ta hensyn til blant annet den aktuelle miljøskadens art, omfang og alvorlighetsgrad, og til muligheten for naturlig restitusjon. Det skal også tas hensyn til risikoer for menneskers helse.

4. Vedkommende myndighet skal oppfordre de personer som er nevnt i artikkel 12 nr. 1, og under alle omstendigheter de personer som eier den jord der utbedringstiltakene skal gjennomføres, til å framlegge sine synspunkter, og skal ta hensyn til disse.

Artikkel 8

Kostnader ved forebygging og utbedring

- Den driftsansvarlige skal bære kostnadene ved forebyggings- og utbedringstiltak som treffes i henhold til dette direktiv.
- Med forbehold for nr. 3 og 4 skal vedkommende myndighet få dekket blant annet de kostnader den har hatt i forbindelse med forebyggings- og utbedringstiltak som treffes i henhold til dette direktiv, blant annet gjennom sikkerhet i eiendom eller andre egnede garantier fra den driftsansvarlige som har forårsaket skaden eller den overhengende faren for skade.

Vedkommende myndighet kan imidlertid beslutte ikke å kreve alle kostnader dekket dersom utgiftene til dette vil være større enn beløpet som kan dekkes, eller dersom den driftsansvarlige ikke kan identifiseres.

- En driftsansvarlig skal ikke måtte bære kostnadene ved forebyggings- eller utbedringstiltak som treffes i henhold til dette direktiv, dersom vedkommende kan bevise at miljøskaden eller den overhengende faren for miljøskade
 - er forårsaket av tredjemann og oppstod til tross for at egnede sikkerhetstiltak var truffet, eller
 - skyldes overholdelse av et påbud eller instruksjoner fra en offentlig myndighet, forutsatt at påbudet eller instruksjonen ikke er en følge av et utslipp eller en hendelse forårsaket av den driftsansvarliges virksomhet.

I slike tilfeller skal medlemsstatene treffe egnede tiltak som gjør det mulig for den driftsansvarlige å få dekket sine kostnader.

- Medlemsstatene kan tillate at den driftsansvarlige ikke bærer kostnadene ved utbedringstiltak som treffes i henhold til dette direktiv, dersom vedkommende kan vise at han eller hun ikke har handlet forsettlig eller uaktsomt, og at miljøskaden skyldes
 - et utslipp eller en hendelse som er uttrykkelig godkjent og i fullt samsvar med vilkårene for en godkjenning som framgår av eller er gitt i henhold til gjeldende nasjonale lover og forskrifter som gjennomfører de lovgivningsmessige tiltak som er vedtatt av Fellesskapet og angitt i vedlegg III, slik de ble anvendt da utslippet eller hendelsen fant sted,

b) et utslipp, en virksomhet eller enhver form for anvendelse av et produkt i forbindelse med en virksomhet, som ut fra tilgjengelig vitenskapelig og teknisk kunnskap ikke ble ansett å kunne forårsake miljøskade på tidspunktet for utslippet eller virksomheten, noe den driftsansvarlige skal påvise.

5. De tiltak som treffes av vedkommende myndighet i henhold til artikkel 5 nr. 3 og 4 og artikkel 6 nr. 2 og 3, skal ikke berøre den berørte driftsansvarliges ansvar i henhold til dette direktiv eller anvendelsen av traktatens artikkel 87 og 88.

Artikkel 9

Kostnadsfordeling i tilfeller der en skade er forårsaket av flere parter

Dette direktiv berører ikke eventuelle nasjonale bestemmelser om kostnadsfordeling i tilfeller der en skade er forårsaket av flere parter, særlig ikke med hensyn til fordeling av ansvaret mellom produsenten og brukeren av et produkt.

Artikkel 10

Frist for krav om kostnadsdekning

Vedkommende myndighet skal ha rett til å innlede framgangsmåter for å få dekket kostnader ved gjennomføringen av tiltak truffet i henhold til dette direktiv av den driftsansvarlige, eventuelt av tredjemann som har forårsaket skaden eller den overhengende faren for skade, innen fem år fra den dato tiltakene er avsluttet eller den ansvarlige driftsansvarlige eller tredjemann er identifisert, alt etter hva som inntreffer sist.

Artikkel 11

Vedkommende myndighet

1. Medlemsstatene skal utpeke den eller de vedkommende myndigheter som skal ha ansvar for å utføre oppgavene fastsatt i dette direktiv.

2. Vedkommende myndighet skal fastslå hvilken driftsansvarlig som har forårsaket skaden eller den overhengende faren for skade, vurdere skadens betydning og avgjøre hvilke utbedringstiltak som bør treffes i samsvar med vedlegg II. Vedkommende myndighet skal derfor ha rett til å kreve at den berørte driftsansvarlige skal foreta en egen vurdering og framlegge alle nødvendige opplysninger og data.

3. Medlemsstatene skal sørge for at vedkommende myndighet kan delegerer gjennomføringen av nødvendige forebyggings- eller utbedringstiltak til tredjemann, eller kreve at tredjemann treffer nødvendige forebyggings- eller utbedringstiltak.

4. Enhver beslutning som treffes i henhold til dette direktiv, og som pålegger forebyggings- eller utbedringstiltak, skal redegjøre for det nøyaktige grunnlag for beslutningen. Den berørte driftsansvarlige skal umiddelbart underrettes om slike beslutninger, og samtidig underrettes om hvilken klageadgang og klagefrist vedkommende har i henhold til gjeldende lovgivning i den berørte medlemsstat.

Artikkel 12

Anmodning om tiltak

1. Fysiske eller juridiske personer

a) som berøres eller kan ventes å bli berørt av miljøskade, eller

b) som har en tilstrekkelig interesse i beslutninger om miljøspørsmål som gjelder skaden, eller eventuelt

c) som hevder at det foreligger en rettighetskrenkelse, dersom dette er en forutsetning i henhold til en medlemsstats forvaltningsrett,

skal ha rett til å framlegge for vedkommende myndighet eventuelle merknader i forbindelse med tilfeller av miljøskade eller en overhengende fare for miljøskade som de kjenner til, og skal ha rett til å anmode vedkommende myndighet om å treffe tiltak i henhold til dette direktiv.

Medlemsstatene skal bestemme hva som menes med «tilstrekkelig interesse» og «rettighetskrenkelse».

Den interessen som enhver ikke-statlig organisasjon som fremmer miljøvern og oppfyller alle krav i henhold til nasjonal lovgivning, måtte ha, skal derfor anses som tilstrekkelig i henhold til bokstav b). Slike organisasjoner skal også anses for å ha rettigheter som kan krenkes i henhold til bokstav c).

2. Anmodningen om tiltak skal ledsages av relevante opplysninger og data som underbygger merknadene som framlegges i forbindelse med den aktuelle miljøskaden.

3. Dersom anmodningen om tiltak og de ledsagende merknadene viser at det er sannsynlig at det foreligger en miljøskade, skal vedkommende myndighet undersøke alle slike merknader og anmodninger om tiltak. Under slike omstendigheter skal vedkommende myndighet gi den berørte driftsansvarlige en mulighet til å framsette sitt syn på anmodningen om tiltak og de ledsagende merknadene.

4. Vedkommende myndighet skal så snart som mulig og i alle tilfeller i samsvar med de relevante bestemmelser i nasjonal lovgivning, underrette personene nevnt i nr. 1, som framla merknader for myndigheten, om sin beslutning om å etterkomme

me eller avslå anmodningen om tiltak, og den skal opplyse om grunnlaget for beslutningen.

5. Medlemsstatene kan beslutte ikke å anvende nr. 1 og 4 i tilfeller der det er overhengende fare for skade.

Artikkel 13

Klagebehandling

1. Personene nevnt i artikkel 12 nr. 1 skal ha adgang til å prøve den prosess- og materiellrettslige lovligheten av vedkommende myndighets beslutninger, handlinger eller unnlatelser i henhold til dette direktiv ved en domstol eller et annet uavhengig og upartisk offentlig organ.

2. Dette direktiv berører ikke eventuelle internrettslige bestemmelser om klageadgang og internrettslige bestemmelser som krever at alle muligheter til forvaltningsmessig klagebehandling skal være uttømt før det gis adgang til rettslig prøving.

Artikkel 14

Økonomisk sikkerhet

1. Medlemsstatene skal treffe tiltak for å oppmuntre de relevante økonomiske og finansielle aktører til utvikling av instrumenter og markeder for økonomisk sikkerhet, herunder finansielle ordninger ved insolvens, med sikte på å gjøre det mulig for driftsansvarlige å anvende finansielle garantier for å dekke sitt ansvar i henhold til dette direktiv.

2. Kommisjonen skal innen 30. april 2010 framlegge en rapport om direktivets virkninger med hensyn til faktisk utbedring av miljøskader, om tilgjengeligheten av og vilkårene for forsikring og andre former for økonomisk sikkerhet til en rimelig pris i forbindelse med de former for virksomhet som omfattes av vedlegg III. I rapporten skal også følgende sider ved økonomisk sikkerhet vurderes: en gradvis tilnærming, et høyeste beløp for den økonomiske garantien, og utelukkning av virksomhet med lav risiko. I lys av denne rapporten og en utvidet konsekvensanalyse, herunder en nytte- og kostnadsanalyse, skal Kommisjonen, dersom det er hensiktsmessig, framlegge forslag til et system for harmonisert obligatorisk økonomisk sikkerhet.

Artikkel 15

Samarbeid mellom medlemsstatene

1. Dersom en miljøskade påvirker eller trolig vil påvirke flere medlemsstater, skal disse medlemsstatene samarbeide, blant annet gjennom egnet utveksling av opplysninger, for å sikre at det treffes tiltak for å forebygge og om nødvendig utbedre miljøskaden.

2. Dersom en miljøskade har oppstått, skal den medlemsstat på hvis territorium skaden oppstod, gi tilstrekkelig informasjon til de medlemsstater som kan påvirkes.

3. Dersom en medlemsstat innenfor sine grenser påviser skade som ikke har oppstått innenfor disse grensene, kan den rapportere saken til Kommisjonen og enhver annen berørt medlemsstat, og den kan anbefale forebyggings- eller utbedrings-tiltak og, i samsvar med dette direktiv, søke om å få dekket kostnadene den har hatt i forbindelse med vedtakelsen av forebyggings- eller utbedringstiltak.

Artikkel 16

Forhold til nasjonal lovgivning

1. Dette direktiv skal ikke hindre medlemsstatene i å beholde eller innføre strengere bestemmelser om forebygging og utbedring av miljøskader, herunder om påvisning av ytterligere virksomhet som skal underlegges kravene om forebygging og utbedring i dette direktiv, og om påvisning av ytterligere ansvarlige parter.

2. Dette direktiv skal ikke hindre medlemsstatene i å treffe egnede tiltak, for eksempel forbud mot dobbel kostnadsdekning i situasjoner der dobbel kostnadsdekning kan forekomme som følge av at en vedkommende myndighet i henhold til dette direktiv og en person hvis eiendom berøres av miljøskaden, treffer tiltak samtidig.

Artikkel 17

Tidsmessig begrenset anvendelse

Dette direktiv får ikke anvendelse på

- skader forårsaket av et utslipp, en situasjon eller hendelse som fant sted før datoen nevnt i artikkel 19 nr. 1,
- skader forårsaket av et utslipp, en situasjon eller hendelse som finner sted etter datoen nevnt i artikkel 19 nr. 1 når den stammer fra en bestemt form for virksomhet som fant sted og ble avsluttet før nevnte dato,
- skader forårsaket av et utslipp, en situasjon eller hendelse som inntraff for mer enn 30 år siden.

Artikkel 18

Rapporter og revisjon

1. Medlemsstatene skal innen 30. april 2013 rapportere til Kommisjonen om erfaringene fra anvendelsen av dette direktiv. Rapportene skal omfatte de opplysninger og data som er angitt i vedlegg VI.

2. På grunnlag av dette skal Kommisjonen innen 30. april 2014 framlegge en rapport for Europaparlamentet og Rådet, med eventuelle forslag til endringer.

3. Rapporten nevnt i nr. 2 skal omfatte en revisjon av

a) anvendelsen av

- artikkel 4 nr. 2 og 4 i forbindelse med utelukkning fra direktivets virkeområde av forurensning som omfattes av de internasjonale overenskomstene oppført i vedlegg IV og V, og
- artikkel 4 nr. 3 i forbindelse med en driftsansvarligs rett til å begrense sitt ansvar i samsvar med de internasjonale konvensjonene nevnt i artikkel 4 nr. 3.

Kommisjonen skal ta hensyn til erfaringene fra relevante internasjonale fora, for eksempel IMO og Euratom, og fra relevante internasjonale avtaler, samt til i hvilket omfang disse overenskomstene er trådt i kraft og/eller er gjennomført i medlemsstatene og/eller er endret, samtidig som det tas hensyn til alle relevante tilfeller av miljøskader forårsaket av slik virksomhet, til utbedringstiltak som er truffet, til forskjellene mellom ansvarsnivåene i medlemsstatene, og til forholdet mellom skipsredernes ansvar og oljemottakernes bidrag, samtidig som det tas hensyn til enhver relevant undersøkelse foretatt av Det internasjonale fond for erstatning av oljesølskade.

b) anvendelsen av dette direktiv på miljøskader forårsaket av genmodifiserte organismer (GMO), særlig i lys av erfaringer fra relevante internasjonale fora og konvensjoner, for eksempel konvensjonen om biologisk mangfold og Cartagena-protokollen om biosikkerhet, samt resultatene av eventuelle tilfeller av miljøskader forårsaket av GMO,

c) anvendelsen av dette direktiv i forbindelse med vernede arter og habitater,

d) de overenskomster som eventuelt vil kunne oppføres i vedlegg III, IV og V.

Artikkel 19

Gjennomføring

1. Medlemsstatene skal innen 30. april 2007 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler, sammen med en tabell som viser hvordan bestemmelsene i dette direktiv svarer til de vedtatte nasjonale bestemmelser.

Artikkel 20

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 21

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg, 21. april 2004.

For Europaparlamentet

P. COX

President

For Rådet

D. ROCHE

Formann

*VEDLEGG I***KRITERIER NEVNT I ARTIKKEL 2 NR. 1 BOKSTAV A)**

Omfanget av enhver skade som har negative virkninger på arbeidet med å oppnå eller opprettholde en gunstig bevaringsstatus for habitater eller arter, skal vurderes på bakgrunn av bevaringsstatus på det tidspunkt skaden inntreffer, deres rekreasjonsverdi og deres evne til naturlig fornyelse. Betydelige negative endringer av den opprinnelige tilstanden bør fastslås ved hjelp av målbare data som

- antall individer, deres tetthet eller utbredelsesområde,
- de enkelte individenes eller det skadede områdets rolle i forhold til artens eller habitatets bevaring, artens eller habitatets sjeldenhet (vurdert på lokalt, regionalt og høyere plan, herunder fellesskapsplan),
- artens formeringsevne (ut fra vedkommende arts eller populasjons særlige dynamikk), dens levedyktighet eller habitatets evne til naturlig fornyelse (ut fra dynamikken i eller populasjonen av de arter som er karakteristiske for habitatet),
- artens eller habitatets evne til å restituere seg innen kort tid etter at skaden inntreffer uten andre inngrep enn økte vernetiltak og utelukkende på grunn av artens eller habitatets dynamikk, til en tilstand som anses som tilsvarende eller bedre enn den opprinnelige.

En skade som beviselig påvirker menneskers helse, skal betegnes som en betydelig skade.

Følgende skader skal ikke nødvendigvis betegnes som betydelige:

- negative variasjoner som er mindre enn de naturlige svingninger som anses som normale for vedkommende art eller habitat,
- negative variasjoner som har naturlige årsaker, eller som skyldes inngrep i forbindelse med den normale forvaltningen av områder, som er fastsatt i protokoller eller måldokumenter, eller som tidligere har vært utført av eiere eller driftsansvarlige,
- skader på arter eller habitater når det fastslås at de vil bli restituert, innen kort tid etter at skaden inntreffer og uten inngrep, enten til den opprinnelige tilstand eller til en tilstand som utelukkende på grunn av artens eller habitatets dynamikk fører til en tilstand som anses som tilsvarende eller bedre enn den opprinnelige.

VEDLEGG II

UTBEDRING AV MILJØSKADER

I dette vedlegg fastsettes en felles ramme som skal anvendes for at man skal kunne velge de mest hensiktsmessige tiltak for å sikre utbedring av miljøskader.

1. Utbedring av skader på vann eller vernede arter og habitater

Miljøskader på vann eller vernede arter og habitater utbedres ved at miljøet tilbakeføres til sin opprinnelige tilstand ved hjelp av primær, utfyllende eller kompenserende utbedring:

- a) «primær utbedring»: utbedringstiltak som fører de skadede naturressursene og/eller nedsatte funksjonene tilbake til eller i retning av sin opprinnelige tilstand,
- b) «utfyllende utbedring»: utbedringstiltak som treffes i forbindelse med naturressurser og/eller funksjoner for å kompensere for at primær utbedring ikke fører til full gjenoppretting av naturressursene eller funksjonene,
- c) «kompenserende utbedring»: tiltak som treffes for å kompensere for midlertidige tap av naturressurser og/eller funksjoner som oppstår fra den dato skaden inntreffer til den primære utbedring har fått full virkning,
- d) «midlertidige tap»: tap som skyldes at de skadede naturressursene og/eller nedsatte funksjonene ikke kan oppfylle sine økologiske funksjoner eller utnyttes av andre naturressurser eller allmennheten før de primære eller utfyllende tiltakene har begynt å virke. Det innebærer ikke økonomisk erstatning til allmennheten.

Dersom primær utbedring ikke fører til at miljøet tilbakeføres til sin opprinnelige tilstand, vil utfyllende utbedring bli iverksatt. Dessuten vil kompenserende utbedring bli iverksatt for å kompensere for midlertidige tap.

Utbedring av miljøskader i form av skader på vann eller vernede arter og habitater innebærer også at enhver betydelig risiko for at menneskers helse påvirkes negativt, fjernes.

1.1. Mål for utbedring

Formålet med primær utbedring

- 1.1.1. Formålet med primær utbedring er å føre de skadede naturressursene og/eller nedsatte funksjonene tilbake til eller i retning av sin opprinnelige tilstand.

Formålet med utfyllende utbedring

- 1.1.2. Dersom de skadede naturressursene og/eller nedsatte funksjonene ikke tilbakeføres til sin opprinnelige tilstand, blir utfyllende utbedring iverksatt. Formålet med utfyllende utbedring er å oppnå et lignende nivå for naturressurser og/eller funksjoner, eventuelt på et annet sted, som det som ville ha blitt oppnådd dersom det skadede stedet hadde blitt tilbakeført til sin opprinnelige tilstand. Dersom det er mulig og hensiktsmessig, bør det andre stedet være geografisk knyttet til det skadede stedet, samtidig som det tas hensyn til den berørte befolknings interesser.

Formålet med kompenserende utbedring

- 1.1.3. Kompenserende utbedring skal iverksettes for å kompensere for midlertidig tap av naturressurser og funksjoner i påvente av gjenoppretting. Denne kompensasjonen består i ytterligere forbedringer av vernede habitater og arter eller vann, enten på det skadede stedet eller på et annet sted. Det innebærer ikke økonomisk erstatning til allmennheten.

1.2. *Fastsettelse av utbedringstiltak*

Fastsettelse av primære utbedringstiltak

- 1.2.1. Muligheten skal overveies for tiltak som direkte fører naturressursene og funksjonene tilbake til sin opprinnelige tilstand innen en kortere frist eller gjennom naturlig gjenoppretting.

Fastsettelse av utfyllende og kompenserende utbedringstiltak

- 1.2.2. Ved fastsettelse av omfanget av utfyllende og kompenserende utbedringstiltak skal bruk av framgangsmåter som bygger på likeverdighet mellom ressurser eller mellom funksjoner, vurderes først. Etter disse framgangsmåtene skal tiltak som gir naturressurser og/eller funksjoner av samme type, kvalitet og mengde som de skadede, vurderes først. Dersom dette ikke er mulig, skal andre naturressurser og/eller funksjoner skaffes til veie. En kvalitetsreduksjon kan for eksempel kompenseres med flere utbedringstiltak.
- 1.2.3. Dersom det ikke er mulig å bruke framgangsmåtene som bygger på likeverdighet mellom ressurser eller mellom funksjoner, skal det brukes alternative vurderingsmetoder. Vedkommende myndighet kan foreskrive metoden, for eksempel økonomisk vurdering, for å fastsette omfanget av nødvendige utfyllende eller kompenserende utbedringstiltak. Dersom det er mulig å verdivurdere tapte ressurser og/eller funksjoner, mens det ikke er mulig innen en rimelig frist eller til en rimelig kostnad å verdivurdere de naturressurser og/eller funksjoner som skal erstatte dem, kan vedkommende myndighet velge utbedringstiltak til en kostnad som tilsvarer den anslåtte økonomiske verdi av de tapte naturressursene og/eller funksjonene.

De utfyllende og kompenserende utbedringstiltakene bør utformes slik at de gir ytterligere naturressurser og/eller funksjoner som avspeiler tidspreferanser og tidsprofil for utbedringstiltakene. Jo lengre tid det tar før den opprinnelige tilstand nås, desto flere utbedringstiltak skal treffes (på ellers like vilkår).

1.3. *Valg av utbedringsalternativer*

- 1.3.1. De rimelige utbedringsalternativene bør vurderes med bruk av den beste tilgjengelige teknologi på grunnlag av følgende kriterier:

- virkningen av hvert alternativ på folkehelsen og offentlig sikkerhet,
- kostnaden ved å gjennomføre alternativet,
- sannsynligheten for at hvert alternativ skal lykkes,
- i hvilken utstrekning hvert alternativ bidrar til å forebygge framtidig skade og unngå ytterligere skade som følge av gjennomføringen av alternativet,
- i hvilken grad hvert alternativ gagnar naturressursens og/eller funksjonens ulike komponenter,
- i hvilken grad hvert alternativ tar hensyn til relevante sosiale, økonomiske og kulturelle interesser og andre relevante faktorer som er særegne for stedet,
- hvor lang tid det vil ta før miljøskaden er gjenopprettet,
- i hvilken grad hvert alternativ fører til gjenoppretting av stedet der miljøskaden oppstod,
- den geografiske tilknytning til stedet der skaden oppstod.

- 1.3.2. Ved vurderingen av de ulike utbedringsalternativene som er fastsatt, kan det velges primære utbedringstiltak som ikke fullt ut fører vannet eller de vernede artene eller habitatet som er skadet, tilbake til den opprinnelige tilstand, eller som gjenoppretter den langsommere. En slik beslutning kan tas bare dersom tapet av naturressursene og/eller funksjonene på det opprinnelige stedet som følge av beslutningen, kompenseres ved en styrking av de utfyllende og kompenserende tiltakene, slik at det oppnås et lignende nivå som tidligere for naturressurser og/eller funksjoner. Det vil for eksempel være tilfelle dersom likeverdige naturressurser og/eller funksjoner kan skaffes til veie et annet sted til en lavere kostnad. Disse ytterligere utbedringstiltakene skal fastsettes i samsvar med reglene fastsatt i avsnitt 1.2.2.
- 1.3.3. Uten at det berører reglene fastsatt i avsnitt 1.3.2, og i samsvar med artikkel 7 nr. 3, har vedkommende myndighet rett til å beslutte at det ikke skal treffes ytterligere utbedringstiltak dersom
- de utbedringstiltak som allerede er truffet, sikrer at det ikke lenger er betydelig risiko for at menneskers helse, vann eller vernede arter og habitater påvirkes negativt, og
 - kostnaden ved de utbedringstiltak som bør treffes for å nå den opprinnelige tilstand eller lignende nivå, ikke vil stå i forhold til de miljøfordeler som skal oppnås.

2. Utbedring av skade på jord

De nødvendige tiltak skal treffes for minst å sikre at de relevante forurensende stoffer fjernes, kontrolleres, innesluttet eller begrenses slik at forurenset jord, idet det tas hensyn til dens nåværende bruk eller den framtidige bruk som var godkjent på tidspunktet for skaden, ikke lenger utgjør en betydelig risiko for at menneskers helse påvirkes negativt. Vurderingen av om slike risikoer foreligger, skal foretas ved hjelp av framgangsmåter for risikovurdering der det tas hensyn til jordens egenskaper og funksjon samt de skadelige stoffenes, preparatenes, organismenes eller mikroorganismenes art og konsentrasjon, den risiko de innebærer og muligheten for at de spres. Bruken skal bestemmes på grunnlag av regler for arealbruk eller eventuelt andre relevante regler som gjelder på det tidspunkt skaden oppstår.

Dersom bruken av jorden endres, skal alle nødvendige tiltak treffes for å hindre at menneskers helse påvirkes negativt.

Dersom det ikke finnes regler for arealbruk eller andre relevante regler, skal arten av det berørte området der skaden oppstod, være avgjørende for bruken av det berørte området, samtidig som det tas hensyn til områdets forventede utvikling.

Muligheten for naturlig gjenoppbygging, dvs. et alternativ uten direkte menneskelige inngrep i gjenoppbyggingsprosessen, skal overveies.

VEDLEGG III

VIRKSOMHET NEVNT I ARTIKKEL 3 NR. 1

1. Drift av anlegg som krever tillatelse i henhold til rådsdirektiv 96/61/EF av 24. september 1996 om integrert forebygging og begrensning av forurensning⁽¹⁾. Det innebærer alle former for virksomhet oppført i vedlegg I til direktiv 96/61/EF med unntak av anlegg eller deler av anlegg som brukes til forskning, utvikling og prøving av nye produkter og prosesser.
2. Avfallshåndtering, herunder innsamling, transport, gjenvinning og disponering av avfall og farlig avfall, herunder tilsyn med slik virksomhet og etterbehandling av disponeringsanlegg, som krever tillatelse eller registrering i henhold til rådsdirektiv 75/442/EØF av 15. juli 1975 om avfall⁽²⁾ og rådsdirektiv 91/689/EØF av 12. desember 1991 om farlig avfall⁽³⁾.

Denne håndteringen omfatter blant annet drift av fyllplasser i henhold til rådsdirektiv 1999/31/EF av 26. april 1999 om deponering av avfall⁽⁴⁾ og drift av avfallsforbrenningsanlegg i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/76/EF av 4. desember 2000 om forbrenning av avfall⁽⁵⁾.

For dette direktivs formål kan medlemsstatene beslutte at denne håndteringen ikke skal omfatte spredning for landbruksformål av slam fra renseanlegg for avløpsvann fra byområder, som er behandlet slik at det er i samsvar med en godkjent standard.

3. Alle utslipp i innlands overflatevann som krever forhåndsgodkjenning i henhold til rådsdirektiv 76/464/EØF av 4. mai 1976 om forurensning forårsaket av utslipp av visse farlige stoffer i Fellesskapets akvatiske miljø⁽⁶⁾.
4. Alle utslipp av stoffer i grunnvann som krever forhåndsgodkjenning i henhold til rådsdirektiv 80/68/EØF av 17. desember 1979 om vern av grunnvann mot forurensning forårsaket av visse farlige stoffer⁽⁷⁾.
5. Utslipp eller tilsetning av forurensende stoffer i overflatevann og grunnvann som krever tillatelse, godkjenning eller registrering i henhold til direktiv 2000/60/EF.
6. Uttak og oppdemming av vann som krever forhåndsgodkjenning i henhold til direktiv 2000/60/EF.
7. Framstilling, bruk, lagring, bearbeiding, fylling, utsetting i miljøet og transport innenfor virksomheten av
 - a) farlige stoffer som definert i artikkel 2 nr. 2 i rådsdirektiv 67/548/EØF av 27. juni 1987 om tilnærming av lover og forskrifter om klassifisering, emballering og merking av farlige stoffer⁽⁸⁾,
 - b) farlige stoffblandinger som definert i artikkel 2 nr. 2 i europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/45/EF av 31. mai 1999 om tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter om klassifisering, emballering og merking av farlige stoffblandinger⁽⁹⁾,
 - c) plantefarmasøytiske produkter som definert i artikkel 2 nr. 1 i rådsdirektiv 91/414/EØF av 15. juli 1991 om markedsføring av plantefarmasøytiske produkter⁽¹⁰⁾,
 - d) biocidprodukter som definert i artikkel 2 nr. 1 bokstav a) i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/8/EF av 16. februar 1998 om markedsføring av biocidprodukter⁽¹¹⁾.

⁽¹⁾ EFT L 257 av 10.10.1996, s. 26. Direktivet sist endret ved forordning (EF) nr. 1882/2003.

⁽²⁾ EFT L 194 av 25.7.1975, s. 39. Direktivet sist endret ved forordning (EF) nr. 1882/2003.

⁽³⁾ EFT L 377 av 31.12.1991, s. 20. Direktivet endret ved direktiv 94/31/EF (EFT L 168 av 2.7.1994, s. 28).

⁽⁴⁾ EFT L 182 av 16.7.1999, s. 1. Direktivet endret ved forordning (EF) nr. 1882/2003.

⁽⁵⁾ EFT L 332 av 28.12.2000, s. 91.

⁽⁶⁾ EFT L 129 av 18.5.1976, s. 23. Direktivet sist endret ved direktiv 2000/60/EF.

⁽⁷⁾ EFT L 20 av 26.1.1980, s. 43. Direktivet endret ved direktiv 91/692/EØF (EFT L 377 av 31.12.1991, s. 48).

⁽⁸⁾ EFT 196 av 16.8.1967, s. 1. Direktivet sist endret ved forordning (EF) nr. 807/2003.

⁽⁹⁾ EFT L 200 av 30.7.1999, s. 1. Direktivet sist endret ved forordning (EF) nr. 1882/2003.

⁽¹⁰⁾ EFT L 230 av 19.8.1991, s. 1. Direktivet sist endret ved forordning (EF) nr. 806/2003 (EUT L 122 av 16.5.2003, s. 1).

⁽¹¹⁾ EFT L 123 av 24.4.1998, s. 1. Direktivet endret ved forordning (EF) nr. 1882/2003.

8. Transport på vei, jernbane, innlands vannveier, sjøveier eller luftveien av farlig gods eller forurensende gods som definert enten i vedlegg A til rådsdirektiv 94/55/EF av 21. november 1994 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om veitransport av farlig gods⁽¹⁾ eller i vedlegget til rådsdirektiv 96/49/EF av 23. juli 1996 om tilnærming av lovgjevinga i medlemsstatane om jarnbanetransport av farleg gods⁽²⁾, eller som definert i rådsdirektiv 93/75/EØF av 13. september 1993 om minimumskrav til fartøyer som har kurs for eller forlater Fellesskapets sjøhavner, og som transporterer farlig eller forurensende last⁽³⁾.
9. Drift av anlegg som krever godkjenning i henhold til rådsdirektiv 84/360/EØF av 28. juni 1984 om bekjempelse av luftforurensning fra industrianlegg⁽⁴⁾ med hensyn til utslipp i luften av forurensende stoffer som omfattes av nevnte direktiv.
10. All innesluttet bruk, herunder transport, av genmodifiserte mikroorganismer som definert i rådsdirektiv 90/219/EØF av 23. april 1990 om innesluttet bruk av genetisk modifiserte mikroorganismer⁽⁵⁾.
11. All utsetning i miljøet, transport og omsetning av genmodifiserte organismer som definert i europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/18/EF⁽⁶⁾.
12. Transport over landegrensene av avfall innenfor, til og fra Den europeiske union, som krever tillatelse eller er forbudt i henhold til rådsdirektiv (EØF) nr. 259/93 av 1. februar 1993 om overvåking og kontroll av avfallstransport innen, inn i og ut av Det europeiske fellesskap⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ EFT L 319 av 12.12.1994, s. 7. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 2003/28/EF (EUT L 90 av 8.4.2003, s. 45).

⁽²⁾ EFT L 235 av 17.9.1996, s. 25. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 2003/29/EF (EUT L 90 av 8.4.2003, s. 47).

⁽³⁾ EFT L 247 av 5.10.1993, s. 19. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/84/EF (EFT L 324 av 29.11.2002, s. 53).

⁽⁴⁾ EFT L 188 av 16.7.1984, s. 20. Direktivet endret ved direktiv 91/692/EØF (EFT L 377 av 31.12.1991, s. 48).

⁽⁵⁾ EFT L 117 av 8.5.1990, s. 1. Direktivet sist endret ved forordning (EF) nr. 1882/2003.

⁽⁶⁾ EFT L 106 av 17.4.2001, s. 1. Direktivet sist endret ved forordning (EF) nr. 1830/2003 (EUT L 268 av 18.10.2003, s. 24).

⁽⁷⁾ EFT L 30 av 6.2.1993, s. 1. Forordningen sist endret ved kommisjonsforordning (EF) nr. 2557/2001 (EFT L 349 av 31.12.2001, s. 1).

*VEDLEGG IV***INTERNASJONALE KONVENSJONER NEVNT I ARTIKKEL 4 NR. 2**

- a) Den internasjonale konvensjon av 27. november 1992 om erstatningsansvar for oljesølskade.
 - b) Den internasjonale konvensjon av 27. november 1992 om opprettelse av et internasjonalt fond for erstatning av oljesølskade.
 - c) Den internasjonale konvensjon av 23. mars 2001 om erstatningsansvar for bunkersoljesølskade.
 - d) Den internasjonale konvensjon av 3. mai 1996 om ansvar og erstatning for skade i forbindelse med sjøtransport av farlige og skadelige stoffer.
 - e) Konvensjon av 10. oktober 1989 om erstatningsansvar for skade i forbindelse med transport av farlig gods på vei, jernbane og innlands vannveier.
-

*VEDLEGG V***INTERNASJONALE DOKUMENTER NEVNT I ARTIKKEL 4 NR. 4**

- a) Paris-konvensjonen av 29. juli 1960 om erstatningsansvar på atomenergiens område og tilleggskonvensjonen undertegnet i Brussel 31. januar 1963.
 - b) Wien-konvensjonen av 21. mai 1963 om erstatningsansvar på atomenergiens område.
 - c) Konvensjon av 12. september 1997 om tilleggserstatning for atomskader.
 - d) Fellesprotokollen av 21. september 1988 i tilknytning til Wien- og Paris-konvensjonene om erstatningsansvar ved atomulykker.
 - e) Brussel-konvensjonen av 17. desember 1971 om erstatningsansvar ved sjøtransport av atomsubstans.
-

*VEDLEGG VI***OPPLYSNINGER OG DATA NEVNT I ARTIKKEL 18 NR. 1**

Rapportene nevnt i artikkel 18 nr. 1 skal inneholde en liste over tilfeller av miljøskader og tilfeller med erstatningsansvar i henhold til dette direktiv, med følgende opplysninger og data for hvert tilfelle:

1. Miljøskadens art, datoen da miljøskaden oppstod og/eller ble oppdaget, og datoen da det ble innledet framgangsmåter i henhold til dette direktiv.
2. Klassifiseringskode etter virksomhet for den eller de ansvarlige juridiske person(er)⁽¹⁾.
3. Opplysninger om hvorvidt ansvarlige parter eller kvalifiserte organer har reist søksmål. (Type klager og resultatet av søksmålet skal angis.)
4. Resultatet av utbedringsprosessen.
5. Dato for avslutning av framgangsmåten.

Medlemsstatene kan ta med i sine rapporter alle andre opplysninger og data som de anser som nyttige for en riktig vurdering av anvendelsen av dette direktiv, for eksempel følgende:

1. Kostnader i forbindelse med utbedringstiltak og forebyggende tiltak som definert i dette direktiv
 - som de ansvarlige parter har betalt direkte, når slike opplysninger foreligger,
 - som er erstattet av de ansvarlige parter,
 - som ikke er erstattet av de ansvarlige parter. (Grunnene til manglende erstatning bør angis.)
2. Resultatet av tiltakene for å fremme og gjennomføre virkemidlene for økonomisk sikkerhet som anvendes i samsvar med dette direktiv.
3. En vurdering av de ytterligere årlige administrasjonskostnader for den offentlige myndigheten i forbindelse med opprettelse og drift av de forvaltningsstrukturer som er nødvendige for å gjennomføre og håndheve dette direktiv.

⁽¹⁾ NACE-koden kan brukes (rådsforordning (EØF) nr. 3037/90 av 9. oktober 1990 om statistisk klassifisering av økonomisk virksomhet innen Det europeiske fellesskap (EFT L 293 av 24.10.1990, s. 1)).

Erklæring fra Kommisjonen om artikkel 14 nr. 2 — Direktiv om miljøansvar

Kommisjonen tar artikkel 14 nr. 2 til etterretning. I samsvar med denne artikkel skal Kommisjonen framlegge en rapport seks år etter at dette direktiv har trådt i kraft, som blant annet skal omhandle tilgjengeligheten av forsikringer og andre typer økonomisk sikkerhet til en rimelig kostnad og på rimelige vilkår. Rapporten skal særlig ta hensyn til markedsrefrenes utvikling av egnede produkter for økonomisk sikkerhet i forbindelse med nevnte aspekter. Den skal også ta opp en gradvis tilnærming avhengig av skadetype og risikoens art. I lys av denne rapporten skal Kommisjonen eventuelt framlegge forslag så snart som mulig. Kommisjonen vil gjennomføre en konsekvensanalyse, utvidet til å omfatte økonomiske, sosiale og miljømessige aspekter, i samsvar med relevante gjeldende regler, særlig den tverrinstitusjonelle avtalen om bedre regelverksutforming og Kommisjonens melding om konsekvensanalyse [KOM(2002) 276 endelig].
